

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA



BUNGE LA TANZANIA

**KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI
NA MAENDELEO YA JAMII**

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA
MAENDELEO YA JAMII KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA
WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA
MAKUNDI MAALUMU KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 PAMOJA
NA MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA OFISI HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026**

[Imetolewa kwa mujibu wa Kanuni 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge,

Toleo la Februari, 2023]

Idara ya Kamati za Bunge,
Ofisi ya Bunge,
10 Barabara ya Morogoro,
S. L. P. 941,
40490 Tambukareli,
DODOMA.

Mei, 2025

YALIYOMO

YALIYOMO	i
ORODHA YA JEDWALI	ii
ORODHA YA GRAFU	iii
SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1 Maelezo ya Awali.....	1
1.2 Msingi wa Uchambuzi wa Kamati	2
1.3 Mawanda ya Uchambuzi	3
SEHEMU YA PILI.....	4
2.0 MAELEZO NA UCHAMBUZI KUHUSU UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025	4
2.1 Ujenzi wa Hosteli za Wasichana chuo cha Maendeleo ya Jamii Monduli	4
2.2 Ujenzi wa Jengo la Utawala katika Taasisi ya Maendeleo ya Jamii Tengeru.....	6
2.3 Utekelezaji wa mradi wa Ujenzi wa Ukumbi wa mihadhara katika Taasisi ya Ustawi wa Jamii Kijitonyama.....	6
2.4 Utekelezaji wa Mradi wa kituo cha kulelea Watoto walio katika Mazingira magumu Kurasini, Dar es Salaam.	7
SEHEMU YA TATU.....	9
3.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHMINI YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025	9
3.1 Ufafanuzi wa Jumla.....	9
3.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.....	9
3.3 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida.	13
3.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo	15
3.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati	18
SEHEMU YA NNE.....	20
4.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026	20
4.1 Maduhuli	20
4.2 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida	22
4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi kwaajili ya Miradi ya Maendeleo.	24
SEHEMU YA TANO	28
5.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI	28
5.1 Maoni na Ushauri wa Jumla	28
SEHEMU YA SITA.....	33
6.0 HITIMISHO	33

ORODHA YA JEDWALI

Jedwali Na. 1: Fungu 53 Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa Fedha 2024/2025	11
Jedwali Na. 2 : Fungu 53 Mapokezi ya Fedha Matumizi ya Kawaida 2024/2025	14
Jedwali Na. 3: Fungu 53 Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha 2024/2025	16
Jedwali Na. 4: Fungu 53 Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli	21
Jedwali Na. 5: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026	23
Jedwali Na. 6: Fungu Na. 53 Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026	25

ORODHA YA GRAFU

Grafu Na. 1: Fungu 53 Makadirio na Makusanyo halisi katika Makwa wa Fedha 2024/2025	11
Grafu Na. 2: Fungu 53 Mapokezi ya Fedha Matumizi ya Kawaida 2024/2025	15
Grafu Na. 3: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026	24

ORODHA YA CHATI

Chati Na. 1: Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha 2024/2025	17
Chati Na. 2: Fungu 53 Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuhuli	22

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA
MAENDELEO YA JAMII KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI YA WIZARA
YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA MAKUNDI
MAALUMU KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 PAMOJA NA
MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
YA WIZARA HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1 Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa **Kanuni ya 118 (9)** ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023, naomba kuwasilisha Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii Kuhusu Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 pamoja na Maoni ya Kamati Kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026.

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii imegawanyika katika sehemu kuu zifuatazo: -

- a) Sehemu ya Kwanza inatoa maelezo ya jumla kuonesha msingi na Muundo wa Taarifa pamoja na namna Kamati ilivyofanya kazi;

- b) Sehemu ya Pili ni uchambuzi wa utekelezaji wa bajeti wa Ofisi hii kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025;
- c) Sehemu ya Tatu ni uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa fedha 2025/2026;
- d) Sehemu ya Nne inahusu maoni na ushauri wa Kamati; na
- e) Sehemu ya Tano ni hitimisho.

1.2 Msingi wa Uchambuzi wa Kamati

Mheshimiwa Spika, Msingi wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ni Masharti ya Kanuni za Bunge, kifungu cha 6 (5)(b) kikisomwa kwa pamoja na Kifungu cha 7 (1)(a) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge, vinaipa Kamati jukumu la kufanya uchambuzi wa Bajeti na Makadirio ya Wizara hii.

Aidha, kwa mujibu wa Kanuni ya 117(1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati inapaswa kabla ya kuchambua Bajeti, kukagua Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha katika Mwaka wa Fedha wa 2024/2025 kwa lengo la kuona hatua ya utekelezaji wa miradi hiyo ili kuwa katika nafasi nzuri ya kuishauri Serikali kuhusu mambo mbalimbali yaliyobainika katika ukaguzi huo.

Kanuni ya 117 (4) ya Kanuni za Bunge imeweka masharti yanayotaka Taarifa ya Utekelezaji na Makadirio ya Wizara hii kuchambuliwa na Kamati kabla ya kujadiliwa Bungeni. Naomba Bunge lako tukufu lijadili hoja ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Malaam pamoja na Taarifa hii.

1.3 Mawanda ya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Taarifa ya utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu inagusa **Fungu 53**. Naomba kutoa taarifa mbele ya Bunge lako Tukufu kuwa, Kamati ilichambua taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi tarehe 25 Machi 2025. Uchambuzi huu ulifanyika baada ya Kamati kufanya ziara za kujiridhisha na hali halisi ilivyo katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo chini ya fungu lililotajwa hapo juu. Uchambuzi wa Kamati ulikuwa kama ifuatavyo;-

SEHEMU YA PILI

2.0 MAELEZO NA UCHAMBUZI KUHUSU UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ilifanya Ukaguzi wa baadhi ya Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2024/2025. Ziara za Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo zilifanywa kwa kuzingatia Kanuni ya 117 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilifanya ziara kwaajili ya kukagua na kutembelea Mradi wa Ujenzi wa Hosteli za Wasichana Chuo cha Maendeleo ya Jamii Monduli, Mradi wa Ujenzi wa Jengo la Utawala katika Taasisi ya Maendeleo ya Jamii Tengeru, Mradi wa Ujenzi wa Ukumbi wa Mikutano katika Taasisi ya Ustawi wa Jamii Kijitonyama na Mradi wa Kituo cha Taifa cha Kulelea Watoto Wanaoishi katika Mazingira Magumu Kurasini.

2.1 Ujenzi wa Hosteli za Wasichana chuo cha Maendeleo ya Jamii Monduli

Mheshimiwa Spika, Kamati ilijulishwa kuwa katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 chuo hiki kilitengewa kiasi cha **Shilingi 500,000,000** ili kuendelea na Ujenzi wa hosteli ambapo hadi

kufikia tarehe ya ukaguzi, Chuo hakikuwa kimepokea fedha badala yake walikuwa wanaendelea na ujenzi kwa fedha zilizotengwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na kuchelewa kuwasilishwa.

Mheshimiwa Spika, katika ziara hiyo Kamati ilishuhudia hali ya kusuasua kwa ujenzi kutokana na mapokezi hafifu ya fedha kwaajili ya kukamilisha mradi huo. Aidha ilibainika kuwa zipo changamoto nyingine zinazokikabili chuo hicho ikiwemo uhaba wa Watumishi hususan katika kada za ukufunzi na huduma saidizi, uhaba wa miundombinu mingine kama vile madarasa.

Kwa Upande mwingine Kamati inaipongeza Wizara kwa kuona umuhimu wa kuanzisha mradi huu wenye lengo la kupunguza kwa kiasi kikubwa kadhia ya makazi inayowakumba Wanafunzi hususan Wanafunzi wa kike ambao kwa kiasi kikubwa huathiriwa na mwingiliano na Jamii.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaendelea kutoa rai kwa Serikali kuwa fedha inayotengwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi itolewe kwa ukamilifu na kwa wakati ili kukamilisha miradi hiyo kwa muda uliopangwa.

2.2 Ujenzi wa Jengo la Utawala katika Taasisi ya Maendeleo ya Jamii Tengeru.

Mhedhimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Taasisi ilitengewa kiasi cha **Shilingi 2,000,000,000** kwa ajili ya utekelezaji wa Ujenzi wa Jengo la Utawala ambapo mpaka Kamati inatembelea eneo la mradi **shilingi 1,200,000,000** zilikuwa zimetolewa kwaajili ya utekelezaji wa mradi huu. Jengo hilo linaundwa na kumbi za mikutano na ofisi za watumishi.

Mheshimiwa Spika, kamati ilijulishwa kuwa mradi huu unapaswa kukamilika mwezi Juni Mwaka 2026 ambapo mpaka Kamati inatembelea eneo la utekelezaji mradi ulikuwa umetekelezwa kwa **asilimia 70** Aidha imebainika kuwa mtiririko wa mapokeo ya fedha kwaajili ya utekelezaji wa mradi huu ni wa kuridhisha na hivyo kupelekea mradi kutekelezwa kama ilivyopangwa. Kamati inaipongeza wizara kwa kuusimimamia vema mradi huu.

2.3 Utekelezaji wa mradi wa Ujenzi wa Ukumbi wa mihadhara katika Taasisi ya Ustawi wa Jamii Kijitonyama.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa mradi huu unatekelezwa kwa mfumo wa *force account* ambapo ulianza kutekelezwa tarehe 22 Juni, 2024 na kutarajiwa kukamilika tarehe 22 Juni 2025. Mradi huu una thamani ya Shilingi 626,405,367.66 ambapo hadi Kamati inatembelea

mradi huu Shilingi 245,564,738 zilikuwa zimeshatumika na kufikia asilimia 39.2 ya ujenzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa baada ya kukamilika kwake ukumbi huu, utakuwa na uwezo wa kubeba Wanafunzi 400 kwa wakati mmoja. Aidha Kamati ilihoji juu ya kasi ya ujenzi na ilielezwa kuwa kiwango kilichofikiwa ni kutokana na mpango kazi na hivyo ujenzi utakamilika kwa wakati kama ilivyopangwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Wizara kwa kuhakikisha kuwa taasisi zilizopo chini yake zinatekeleza miradi mbalimbali kwa kutumia makusanyo yake ya ndani na hivyo kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu yake.

2.4 Utekelezaji wa Mradi wa kituo cha kulelea Watoto walio katika Mazingira magumu Kurasini, Dar es Salaam.

Mheshimiwa spika, Kamati ilijulishwa kuwa katika kituo cha kulelea Watoto Kurasini kiasi cha **Shilingi 248,883,884** kilipelekwa na Wizara katika mwaka wa fedha 2024/2025 ili kuwezesha utekelezaji bora wa majukumu ya kituo hicho, majukumu hayo ni pampja na huduma za malazi, chakula, elimu, kukuza ujuzi pale inapobidi na huduma za kiutawala.

Mheshimiwa Spika, pamoja na maboresho mbalimbali yaliyofanywa katika Kituo hiki, Kamati ilishuhudia uchakavu

wa miundombinu yakiwemo majengo mbalimbali kama vile mabweni, madarasa na ofisi ni rai ya Kamati kuwa iendelee kutenga fedha ili kuboresha mazingira ya Kituo hiki.

SEHEMU YA TATU

3.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHMINI YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

3.1 Ufafanuzi wa Jumla

Mheshimiwa Spika, matokeo ya uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi yanaweka msingi wa ushauri wa Kamati kuhusu Hoja ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum. Uchambuzi wa Kamati ulijielekeza kwa umahsusi katika mambo makuu manne kama ifuatavyo;-

- (a) Makusanyo ya maduhuli;
- (b) Mwenendo wa Upatikanaji wa fedha za Bajeti ya kawaida;
- (c) Taarifa ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo; na
- (d) Uzingatiaji wa Ushauri wa Kamati Bungeni.

3.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2024/2025, Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ililenga kukusanya maduhuli ya jumla ya

Shilingi 7,040,129,000 kutoka vyanzo mbalimbali kama vile Ada za Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 4,641,025,000** Uuzaji wa Mitaala ya Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 40,000,000**; Ada ya Malazi kwa Wanafunzi wa Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 551,600,000** Usajili na Ada za Mwaka za NGOs **Shilingi 640,000,000**, Ada ya Usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo **Shilingi 1,000,000,000**, Uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **Shilingi 7,500,000** Mauzo ya Nyaraka za Tenda na Mapato mengineyo **Shilingi 160,004,000**

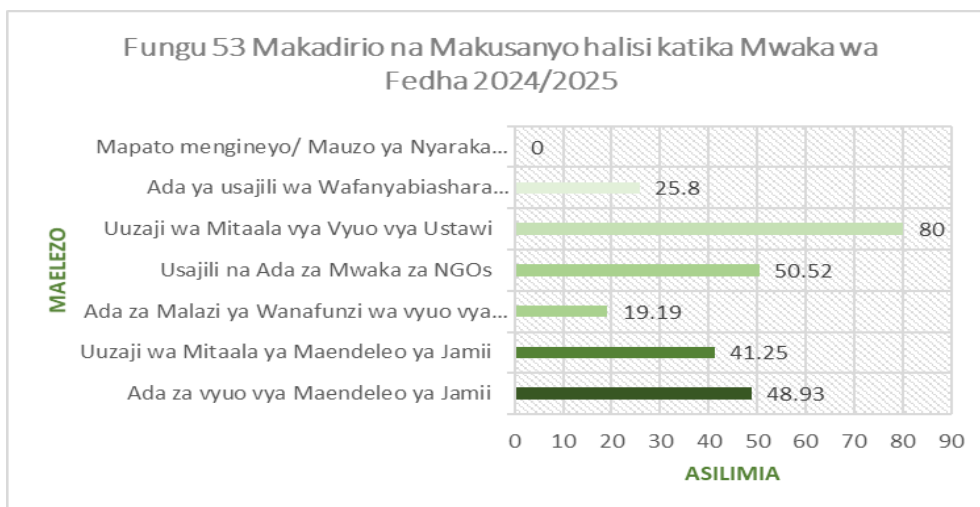
Mheshimiwa Spika, Hadi kufikia Februari 2025, Wizara imefanikiwa kukusanya **Shilingi 3,002,447,907** sawa na **asilimia 42.56** ya makusanyo yaliyokusudiwa. Makusanyo hayo yapo katika mchanganuo ufuatao: - Ada za Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 2,292,702,387** sawa na **asilimia 48.93**, Uuzaji wa Mitaala ya Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 16,500,000** sawa na **asilimia 41.25**, Ada ya Malazi kwa Wanafunzi wa Vyuu vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 105,849,420** sawa na **asilimia 19.19**, Usajili na Ada za Mwaka za NGOs **Shilingi 323,356,100** sawa na **asilimia 50.52**, Ada ya Usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo **Shilingi 258,040,000** sawa na **asilimia 25.80**, Uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **6,000,000** sawa na **asilimia 80.00**, Mauzo ya Nyaraka za Tenda na Mapato mengine **Shilingi 0** sawa na **asilimia 0** Mchanganuo wa makusanyo hayo unaonekana katika **Jedwali Na. 1.**

Jedwali Na. 1: Fungu 53 Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa Fedha 2024/2025

MAELEZO	MAKADIRIO	MAKUSANYO	ASILIMIA
Ada za vyuo vya Maendeleo ya Jamii	4,641,025,000	2,292,702,387	48.93
Uuzaji wa Mitaala ya Maendeleo ya Jamii	40,000,000	16,500,000	41.25
Ada za Malazi ya Wanafunzi wa vyuo vya Maendeleo	551,600,000	105,849,420	19.19
Usajili na Ada za Mwaka za NGOs	640,000,000	323,356,100	50.52
Uuzaji wa Mitaala vya Vyuo vya Ustawi	7,500,000	6,000,000	80.00
Ada ya usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo	1,000,000,000	258,040,000	25.80
Mapato mengineyo/ Mauzo ya Nyaraka za Tenda	160,004,000	0	0
JUMLA	7,040,129,000	3,002,447,907	42.65

Chanzo: Randama ya Bajeti ya 2024/25

Grafu Na. 1: Fungu 53 Makadirio na Makusanyo halisi katika Makwa wa Fedha 2024/2025



Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wa Kamati imebaini mambo yafuatayo: -

- (a) Uchambuzi wa mwenendo wa ukusanyaji wa maduhuli unaonesha kuwa jumla ya **Shilingi 3,002,447,907** sawa na **asilimia 42.65** ya makusanyo yote ya Wizara hii yalikusanywa katika kipindi hicho.
- (b) Hadi kufikia Mwezi Februari, 2025 Wizara hii imekusanya **asilimia 42.65** tu ya lengo; ingawa kwa kipindi hicho ilitarajiwa angalau iwe imefikia asilimia 75 ya lengo.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa kwa miaka miwili mfululizo Wizara hii imekuwa ikikusanya maduhuli chini ya matajario, mathalani katika Mwaka wa Fedha 2023/2024 hadi kufikia Februari ilikuwa imekusanya kwa **asilimia 32.12** tu halikadhalika katika Mwaka wa fedha 2024/2025 imekusanya **asilimia 42.65** tu. Kufuatia hali hiyo Kamati ilihoji ili kujua sababu za makusanyo kuwa chini ya matarajio ambapo ilielezwa kuwa ni kutokana na-

- (i) Vyuho kukisia kudahili wanafunzi wengi tofauti na hali halisi. Ambapo vilikisia kudahili

wanafunzi 7,088 na vimefanikiwa kudahili 5,166 tu.

- (ii) Baadhi ya wazazi kushindwa kulipa ada za wanafunzi na wengine kutolipa kwa wakati;
- (iii) Uchakavu wa majengo na Miundombinu katika vyuo vya maendeleo ya Jamii jambo linalopelekea Wanafunzi kuhama kwenye hosteli na kuishi nje ya vyuo;
- (iv) Uwepo wa idadi ndogo ya vyuo vilivyoanzisha programu ya maendeleo ya jamii jambo lililopelekea mauzo ya mitaala kushuka; na
- (v) Mwitikio mdogo wa Wafanyabiashara kulipia ada ya kuchapisha vitambulisho.

Mheshimiwa Spika, Ni rai ya Kamati kuwa Wizara iweke mikakati madhubuti ya kukusanya kutoka kwenye vyanzo vya mapato ikiwa ni pamoja na kukarabati hosteli za vyuo kwa kutumia mapato ya vyuo husika.

3.3 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida.

Mheshimiwa Spika, kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025, Wizara iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 47,487,079,000** kwa matumizi ya kawaida. Kati ya Fedha hizo **Shilingi 25,836,653,000** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo, na **Shilingi 21,650,426,000** kwaajili ya mishahara.

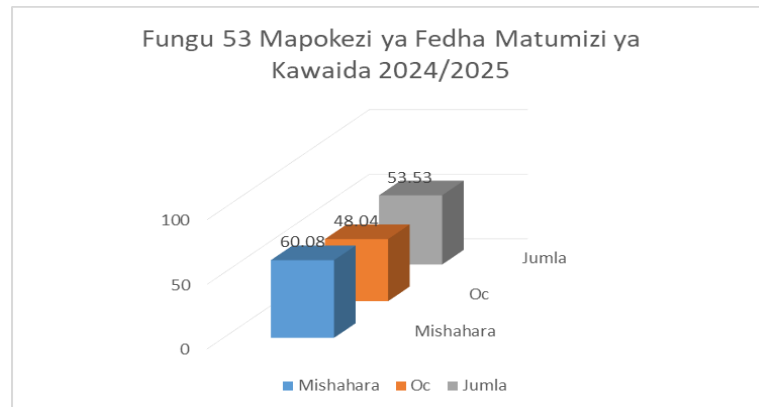
Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2025 Wizara ilipokea kiasi cha **Shilingi 25,421,397,639.57** sawa na **asilimia 53.53** ya fedha iliyoithinishwa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, ambapo **Shilingi 13,008,606,854** ni fedha kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 12,412,790,785.57** ni fedha za Matumizi Mengineyo (OC). Mchanganuo wa fedha hizo ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 2**.

Jedwali Na. 2 : Fungu 53 Mapokezi ya Fedha Matumizi ya Kawaida 2024/2025

MAPOKEZI YA FEDHA MATUMIZI YA KAWAIDA 2024/2025			
Matumizi	Fedha iliyotengwa 2024/2025	Fedha zilizopokelewa	Asilimia ya mapokezi
Mishahara	21,650,426,000	13,008,606,854	60.08
Oc	25,836,653,000	12,412,790,785.57	48.04
Jumla	47,487,079,000	25,421,397,639.57	53.53

Chanzo: Randama ya Bajeti 2025/2026 Fungu 53

Grafu Na. 2: Fungu 53 Mapokezi ya Fedha Matumizi ya Kawaida 2024/2025



Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi huo, Kamati imebaini kuwa mtiririko wa fedha kwaajili ya mishahara na matumizi mengineyo ya Wizara pamoja na Taasisi zake si wa kuridhisha kwani imepokea **asilimia 53.53** ya fedha iliyoidhinishwa, jambo linalopelekea Wizara kushindwa kutekeleza majukumu yake ipasavyo.

3.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara ilitengewa jumla ya **Shilingi 20,418,180,000** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi mbalimbali ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 18,025,673,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 2,392,507,000** ni fedha za nje.

Hadi kufikia Februari 2025 Wizara ilikuwa imepokea kiasi cha **Shilingi 11,947,861,891.00** sawa na **asilimia 59** Kati ya fedha hizo **Shilingi 11,340,673,000.00** ni fedha za ndani na **Shilingi**

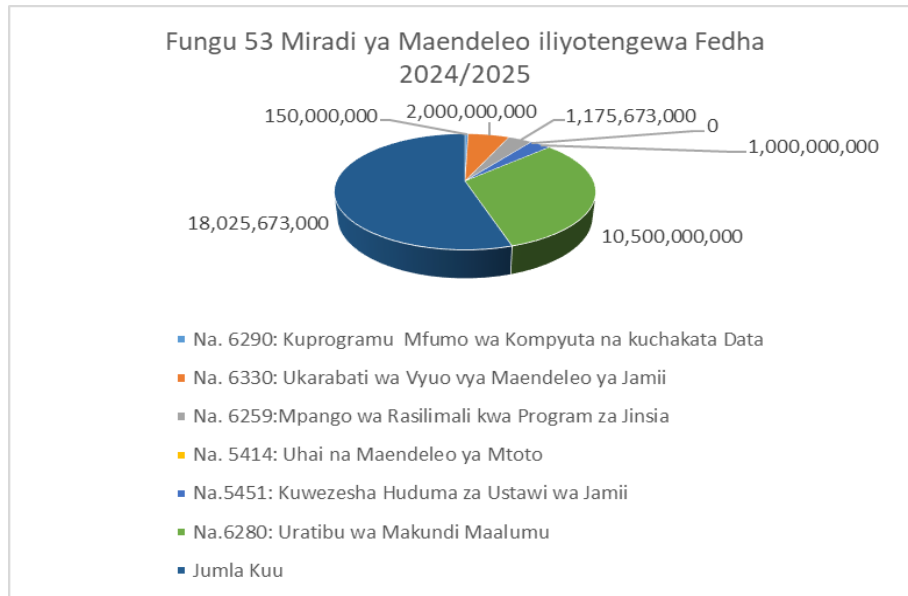
607,188,891 ni fedha za Nje. Mchanganuo wa fedha hizo umeainishwa katika **Jedwali Na. 3**.

Jedwali Na. 3: Fungu 53 Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha 2024/2025

MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2024/2025					
Namba na jina la mradi	Bajeti iliyotengwa 2024/2025		Mapokezi ya fedha hadi kufikia Februari 2025		Asilimia
	Fedha za ndani	Fedha za nje	Fedha za ndani	Fedha za nje	
Na. 6290: Kuprogramu Mfumo wa Kompyuta na kuchakata Data	150,000,000	0	150,000,000	0	100
Na. 6330: Ukarabati wa Vyu vya Maendeleo ya Jamii	2,000,000,000	0	1,200,000,000	0	60
Na.6279 Usawa wa kijinsia na uwezeshaji wa Kiuchumi kwa Wanawake	3,200,000,000	0	1,000,000,000	0	31
Na. 6259: Mpango wa Rasilimali kwa Program za Jinsia	1,175,673,000	0	990,673,000	0	84
Na. 5414: Uhai na Maendeleo ya Mtoto	0	1,977,597,000	0	434,898,000	22
Na.5451: Kuwezesha Huduma za Ustawi wa Jamii	1,000,000,000	414,910,000	0	172,290,891	12
Na.6280: Uratibu wa Makundi Maalumu	10,500,000,000	0	8,000,000,000	0	76
Jumla Kuu	18,025,673,000	2,392,507,000	11,340,673,000	607,188,891	59

Chanzo. Randama ya Bajeti 2025/2026 Fungu 53

Chati Na. 1: Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha 2024/2025



Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi uliofanywa na Kamati umebaini mambo mbalimbali kuhusu utekelezaji wa bajeti ya Maendeleo kama ifuatavyo;

- (a) Kwa jumla mapokezi ya fedha za nje yapo chini ya kiwango kilichopangwa kupokelewa ambapo ilipokelewa **asilimia 25.4** tu ya makadirio jambo lililoathiri utekelezaji wa miradi hiyo.
- (b) Mapokezi ya fedha za ndani ni ya kuridhisha ambapo Wizara imepokea **asilimia 63** ya fedha zilizotengwa.
- (c) Mapokezi ya fedha kwenye baadhi miradi si ya kuridhisha mathalani mradi namba 5414 (Uhai a Makuzi ya Mtoto) ambao umepokea **asilimia 22** tu ya kiasi kilichotengwa

na mradi namba 6279 (Usawa wa Kijinsia na Uwezeshaji wa Kiuchumi kwa Wanawake ambapo umepokea **asilimia 31** tu ya kiasi kilichotengwa.

Mheshimiwa Spika, Aidha katika uchambuzi wake Kamati ilibaini kuwa kulikuwa na kiasi cha **Shilingi 10,500,000,000** kilichoidhinishwa kwa ajili ya uratibu wa shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo ikiwemo kuwapatia mikopo yenye masharti nafuu itakayowawezesha kuinua mitaji yao, hata hivyo hadi kufikia Februari, 2025 Wizara ilikuwa imepokea **Shilingi 8,000,000,000**. Aidha, ilibainika kuwa kumekuwa na kasi ndogo ya utolewaji wa fedha hizo kwa Wafanyabiashara Ndogondogo kwani mpaka Kamati inapokea Taarifa hii ni kiasi cha **Shilingi 197,555,000** tu kimekopeshwa kwa Wafanyabiashara 119 kupitia Benki ya NMB. Ni rai ya Kamati kuwa Wizara ihakikishe kuwa fedha zilizotolewa na Serikali zinakopeshwa kwa wakati ili Wafanyabiashara waweze kunufaika.

3.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati

Mheshimiwa Spika, wakati wa uchambuzi wa Bajeti ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025, Kamati ilitoa maoni, ushauri na mapendekezo mbalimbali ili kuboresha utekelezaji wa Bajeti ya Wizara hii. Naomba kulitaarifu Bunge lako tukufu kwamba kwa sehemu kubwa Serikali imezingatia maoni na ushauri uliotolewa na Kamati ambao kwa kiasi

kikubwa umeisaidia Wizara kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hatimaye kuleta tija iliyokusudiwa.

Mheshimiwa Spika, hata hivyo yapo maeneo ambayo Kamati ilishauri na Serikali haikuyazingatia kwa namna ambayo ilitarajiwa na Kamati, Mathalani suala la kutoa fedha za kutekeleza miradi ya maendeleo kwa wakati ni jambo ambalo bado limeendelea kuwa changamoto, aidha ushauri mwingine ni kuandaa mkakati madhubuti wa kutoa elimu kwa Wafanyabiashara ndogondogo kuhusu umuhimu wa kujisajili kidijitali na fursa zinazoambatana na zoezi hilo. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali iendelee kuzingatia ushauri huo ili kuboresha utendaji kazi.

SEHEMU YA NNE

4.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

4.1 Maduhuli

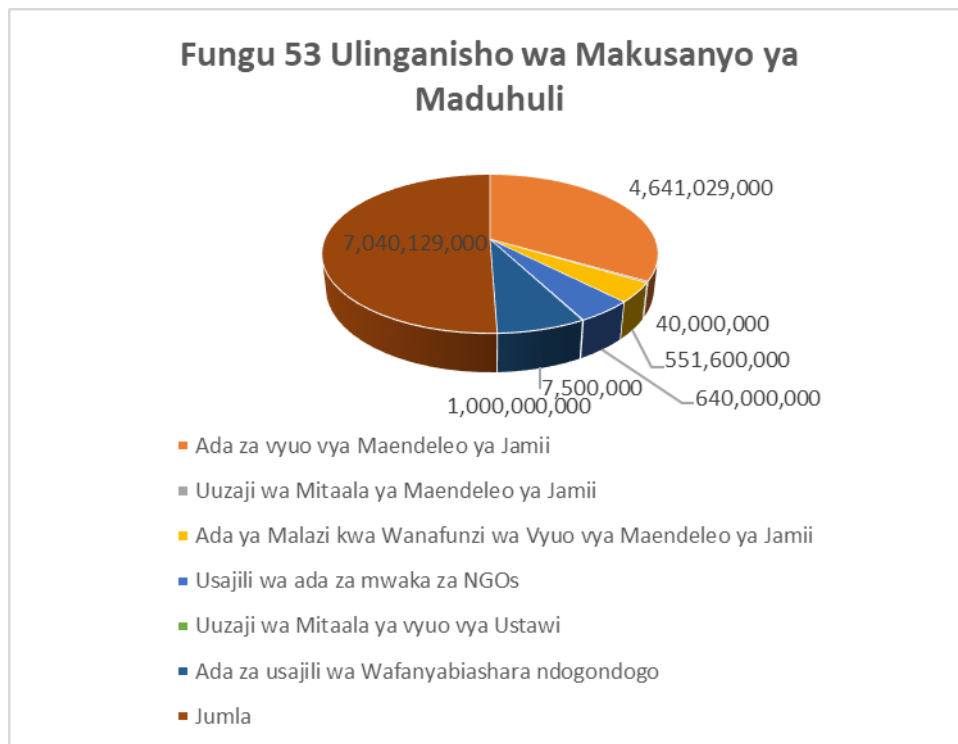
Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 Wizara inaomba kuidhinishiwa kukusanya jumla ya **Shilingi 7,040,129,000** sawa na kiasi kilichoombwa katika mwaka wa Fedha 2024/2025. Fedha hizi zinatarajiwa kukusanywa kutoka vyanzo mbalimbali ambavyo ni pamoja na: Ada za Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 4,641,029,000**, uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 40,000,000**; Ada ya Malazi kwa wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 551,600,000** usajili na ada za mwaka za NGOs **Shilingi 640,000,000**, ada za usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo **Shilingi 1,000,000,000**, uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **Shilingi 7,500,000**, ada za mwaka za vituo vya kulelea watoto **160,000,000**, Mchanganuo wa lengo la kukusanya kwa Fungu 53 unaonekana katika **Jedwali Na.4** hapa chini.

Jedwali Na. 4: Fungu 53 Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli

CHANZO	2024/2025 (Tsh.)	2024/2025 (Tsh.)	Nyongeza/ Pungufu (Tsh.)	Nyongeza / Pungufu (%)
Ada za vyuo vya Maendeleo ya Jamii	4,641,029,000	4,641,029,000	0	0
Uuzaji wa Mitaala ya Maendeleo ya Jamii	40,000,000	40,000,000	0	0
Ada ya Malazi kwa Wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii	551,600,000	551,600,000	0	0
Usajili wa ada za mwaka za NGOs	640,000,000	640,000,000	0	0
Uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Ustawi	7,500,000	7,500,000	0	0
Ada za usajili wa Wafanyabiashara ndogondogo	1,000,000,000	1,000,000,000	0	0
Jumla	7,040,129,000	7,040,129,000	0	0

Chanzo. Randama ya Bajeti 2025/2026 Fungu 53

Chati Na. 2: Fungu 53 Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli



Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa, makadirio ya makusanyo kwa mwaka wa fedha 2025/2026 yanalingana na mwaka wa fedha unaoisha.

Mheshimiwa Spika, Kutokana na makusanyo ya maduhuli kwa mwaka wa fedha uliopita kuwa chini ya matarajio, Kamati inaishauri Wizara kuendelea kuweka mikakati ya makusanyo ikiwa ni pamoja na kufanya ukarabati wa hosteli ili kuongeza mapato kupitia ada za malazi.

4.2 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2025/2026, Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na

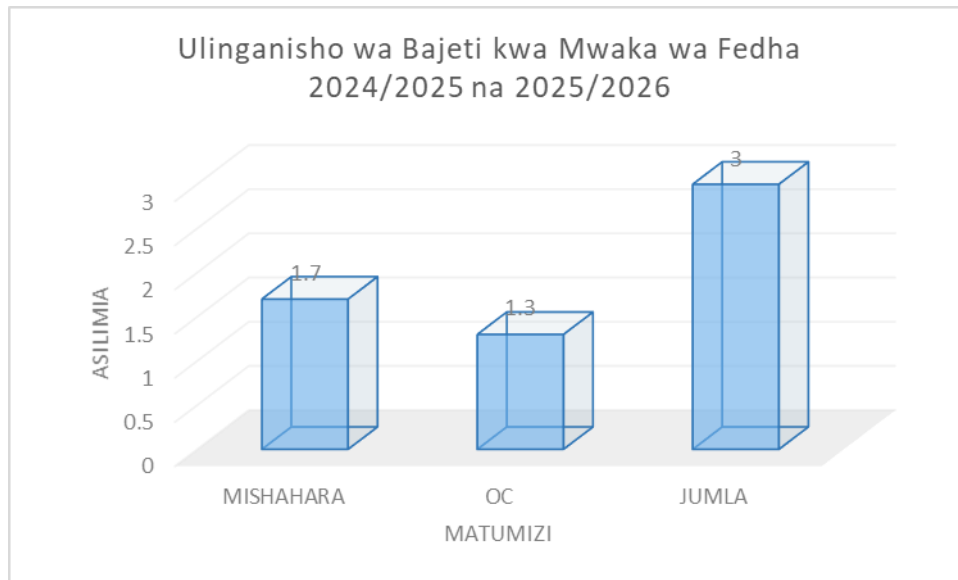
Makundi Maalumu inaomba kuidhinishiwa na Bunge lako Tukufu jumla ya **Shilingi 49,115,697,000** ikiwa ni Fedha za Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 26,469,549,000** ni matumizi mengineyo na kiasi cha **Shilingi 22,646,148,000** ni fedha za Mishahara. Kiasi hicho ni ongezeko la **Shilingi 1,628,618,000** sawa na **asilimia 3** ikilinganishwa na bajeti kwa mwaka wa fedha 2024/2025. Mchanganuo huo upo katika **Jedwali Na. 5**.

Jedwali Na. 5: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026

ULINGANISHO WA BAJETI FUNGU 53 KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 NA 2025/2026				
Matumizi	2024/2025 (tsh.)	2025/2026 (tsh.)	Ongezeko/pungufu (tsh.)	Ongezeko/pungufu (%)
Mishahara	21,650,426,000	22,646,148,000	995,722,000	1.7
OC	25,836,653,000	26,469,549,000	632,896,000	1.3
Jumla	47,487,079,000	49,115,697,000	1,628,618,000	3

Chanzo. Randama ya Bajeti 2025/2026 Fungu 53

Grafu Na. 3: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026



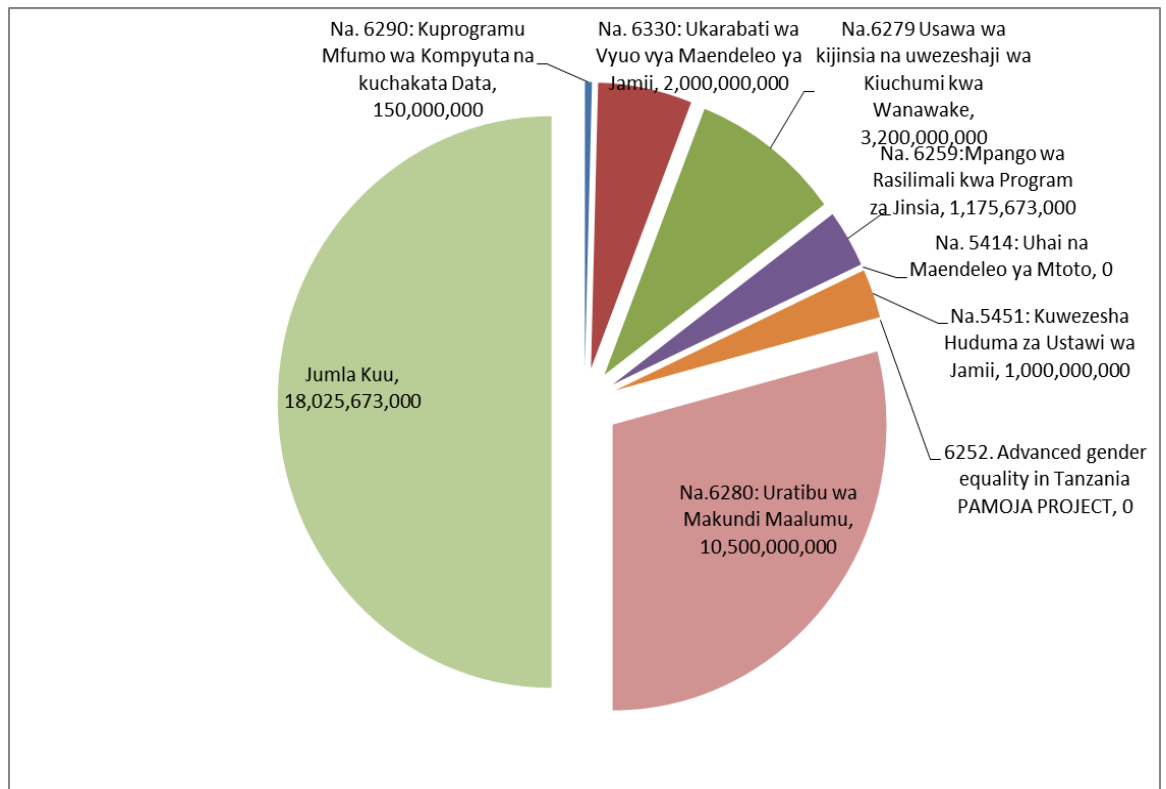
4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi kwaajili ya Miradi ya Maendeleo.

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 Wizara, imetengewa jumla ya **Shilingi 26,941,456,000** kwa ajili ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 15,415,404,000** ni fedha za ndani, na **Shilingi 11,526,052,000** ni fedha za nje. Mchanganguo kama unavyoonekana katika Jedwali Na. 6

**Jedwali Na. 6: Fungu Na. 53 Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha
za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na 2025/2026**

ULINGANISHO WA FEDHA ZA MIKRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2024/2025 NA 2025/2026				
Namba na jina la mradi	Makadirio kwa Mwaka 2024/2025		Makadirio kwa Mwaka 2025/2026	
	Fedha za ndani	Fedha za nje	Fedha za ndani	Fedha za nje
Na. 6290: <i>Kuprogramu Mfumo wa Kompyuta na kuchakata Data</i>	150,000,000	0	90,000,000	0
Na. 6330: Ukarabati wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii	2,000,000,000	0	1,200,000,000	0
Na.6279 Usawa wa kijinsia na uwezesaji wa Kiuchumi kwa Wanawake	3,200,000,000	0	1,920,000,000	0
Na. 6259: Mpango wa Rasilimali kwa Program za Jinsia	1,175,673,000	0	705,404,000	449,335,000
Na. 5414: Uhai na Maendeleo ya Mtoto	0	1,977,597,000		2,500,000,000
Na.5451: Kuwezesha Huduma za Ustawi wa Jamii	1,000,000,000	414,910,000	1,000,000,000	2,000,000,000
6252. Advanced gender equality in Tanzania PAMOJA PROJECT	0	0	0	6,576,717,000
Na.6280: Uratibu wa Makundi Maalumu	10,500,000,000	0	10,500,000,000	0
Jumla Kuu	18,025,673,000	2,392,507,000	15,415,404,000	11,526,052,000

Chanzo. Randama ya Bajeti 2025/2026 Fungu 53



Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi wake, Kamati imebaini yafuatayo; -

(a) Bajeti ya Maendeleo katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 imeongezeka kwa takribani **Shilingi 6,523,276,000** sawa na **asilimia 31.95** ukilinganisha na bajeti ya Mwaka wa Fedha unaoisha. Ongezeko hilo limetokana na uwepo wa miradi ambayo inaanza utekelezaji wake tofauti na mwaka wa fedha unaoisha. Aidha ongezeko hilo limetokana na ongezeko la fedha za nje.

(b) Bajeti ya Fedha ya Nje imeongezeka kwa **asilimia 62.87**.

Mheshimiwa Spika, Pamoja na kuongezeka kwa fedha za miradi ya maendeleo kutoka nje, bado kamati

inaendelea kushauri kuwa Wizara isitegemee fedha kutoka nje kwenye miradi ya maendeleo kwani fedha hizo upatikanaji wake ni wa kusuasua na hivyo kuathiri utekelezaji wa miradi.

SEHEMU YA TANO

5.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI

5.1 Maoni na Ushauri wa Jumla

Mheshimiwa Spika, katika majadiliano yake na Wizara kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na makundi Maalum kwa Mwaka wa fedha 2025/2026, Kamati inatoa maoni, ushauri na Mapendekezo kama ifuatavyo: -

- (i) Kutokana na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum kuwa mtambuka na ina jukumu kubwa la kuleta ustawi kwa jamii ya Tanzania jambo linalopelekea kuwa na uhitaji mkubwa wa fedha. Kamati inaendelea kuishauri Serikali kuendelea kuona umuhimu wa kuiongezea Bajeti ya Wizara hii ili iweze kutekeleza majukumu yake ipasavyo na kutekeleza azma yake ya kuleta ustawi kwa jamii.
- (ii) Makusanyo madogo ya maduhuli kwa Vyuo na Taasisi zinazosimamiwa na Wizara, yanatokana na baadhi ya Wazazi au Walezi kushindwa kulipa ada, na uchakavu wa majengo ya hosteli jambo lilipolekea Wanafunzi wengi kuishi nje ya chuo na idadi ndogo ya wanafunzi wanaodahiliwa na Vyuo. Kamati inashauri Vyuo na Taasisi kukarabati majengo ya hostel za wanafunzi kwa

kutumia mapato ya ndani ili kuongeza mapato na kuendelea kuvitangaza Vyuo vya Maendeleo ya Jamii na Taasisi za Ustawi wa Jamii ili kuongeza idadi ya udahili wa Wanafunzi.

(iii) Ujenzi wa Hosteli katika vyuo vya Maendeleo ya Jamii Uyole, Monduli na Misungwi umesimama kwa muda mrefu jambo linalopelekea wanafunzi wengi kuishi nje ya Chuo na kupelekea wanafunzi has awa kike kupata changamoto za unyanyasaji wa kijinsia ikizingatiwa wanafunzi wengi wanaojiunga na vyuo hivi ni wa umri kati ya miaka 16 na 18. Kamati inaishauri Serikali kutenga fedha kiasi cha **Shilingi 6,132,008,590** kwaajili ya kumalizia ujenzi wa Hosteli hizo na kupunguza changamoto zinazowakabili Wanafunzi wa kike katika vyuo husika. Kwa kufanya hivyo, Serikali itapata mapato ya kiasi cha **Shilingi 305,600,000** kwa mwaka kutokana na ada ya malazi.

(iv) Kutopatikana kwa wakati kwa fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya miradi ya maendeleo kuna sababisha utekelezaji wa miradi hiyo kusuasua, na mingine kutotekelezwa kabisa. Imeshuhudiwa katika Mwaka wa fedha 2024/2025 miradi miradi mingi ya maendeleo imetekelezeka kwa kasi isiyoridhisha na mingine kutotekelezeka kabisa kutokana na

ucheleweshwaji wa fedha za maendeleo. Kamati inaishauri Serikali kuona umuhimu wa kutoa fedha za miradi ya maendeleo kwa wakati na kwa kiwango kilichokusudiwa ili kukidhi matarajio. Aidha Serikali ijielekeze zaidi kwenye kutumia vyanzo vya ndani vya mapato katika kutekeleza miradi ya maendeleo kutokana na uzoefu kuwa upatikanaji wa fedha za nje umekuwa wa kusuasua.

- (v) Mwenendo usioridhisha wa utoaji wa mikopo ya Wafanyabiashara ndogondogo. Katika mwaka wa fedha 2024/2025 Wizara imepokea kiasi cha **Shilingi 8,000,000,000** kwaajili ya kuwakopesha Wafanyabiashara Ndogondogo. Hata hivyo hadi kufikia tarehe 24 Machi, 2025 Wizara kupitia Benki ya NMB ilikuwa imekopesha **Shilingi 197,555,000** kwa Wafanyabiashara 119 tu, huku idadi ya maombi ikiwa ni Wafanyabiashara 1,389 ambao wameomba jumla ya Shilingi 2,960,464,500 ambazo bado hawajakopeshwa kutokana na mchakato wa maombi kuwa katika hatua mbalimbali. Kamati inaishauri Wizara kwa kushirikiana na Benki ya NMB kuongeza kasi ya utoaji wa mikopo hii na kurahisisha mchakato wa ukopeshaji ili fedha ambazo tayari zimeshatolewa na Serikali ziweze kuwafikia walengwa kwa wakati.

(vi) Kasi ndogo ya utoaji elimu kwa Wafanyabiashara ndogondogo juu ya kujiandikisha katika Mfumo wa Utambuzi na Usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo. Kamati imebaini kuwa hadi kufikia februari 2025 Wafanyabiashara Ndogondogo 12,000 walipewa vitambulisho kati ya 40,000 walioandikishwa na hivyo kuwezesha Serikali kukusanya kiasi cha Shilingi 258,040,00. Jambo hili limetokana na wafanyabiashara wengi kutokuwa na elimu juu ya uwepo wa usajili huo na manufaa yanayotokana na kujisajili. Kamati inaishauri Serikali kuandaa mkakati wa kutoa elimu juu ya faida za kujisajili na manufaa yatoakanayo na usajili huo, ikiwemo kuweza kukopesheka na taasisi za fedha na huduma nyingine za kijamii.

(vii) Kutokuwepo kwa mikakati madhubuti ya uhamasishaji na kufuatilia ulipaji wa Ada za Mashirika yasiyo ya Kiserikali kwa wakati kunaathiri kwa kiasi kikubwa Makusanyo ya Mapato ya Serikali kupatikana kwa wakati. Kamati inaishauri Serikali kuweka mikakati madhubuti ya ufuatiliaji na uhamasishaji wa mashirika yasiyo ya Kiserikali kulipa Ada kwa wakati ili kuongeza mapato ya Serikali yatakayowezesha utekelezaji wa shughuli mbalimbali. Aidha Serikali ifanye Mapitio ya kiasi cha Ada inayotozwa ili kuona haja ya kuongeza kiasi cha Ada kwa Mashirika hayo.

(viii) Kutokana na udahili wa Wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii na Taasisi za Ustawi wa Jamii kuwa chini ya makadirio. Kamati inashauri Wizara kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais-TAMISEMI iweke mikakati ya kuongeza idadi ya Wanafunzi wanaopangwa katika Vyuo vya Maendeleo ya Jamii na Taasisi za Ustawi wa Jamii ili kuondoa tatizo la kudahili Wanafunzi wachache na hivyo kuathiri makusanyo ya mapato.

(ix) Kutokana na ujenzi wa Hosteli za Wanafunzi kuwa wa kusuasua kutokana na uhaba wa bajeti, Kamati inashauri Wizara kuona umuhimu wa kuingia ubia na Sekta binafsi ili kushirikiana katika utekelezaji wa miradi mbalimbali ikiwemo ujenzi wa hosteli ili kuondo uhaba uliopo na kufanya maboresho ya miundombinu.

SEHEMU YA SITA

6.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha taarifa hii. Aidha, napenda kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao yaingie kwenye kumbukumbu za kudumu za Bunge kama yalivyo wasilishwa katika taarifa hii; nayo ni kama ifuatavyo: -

1. Mhe.Fatma Hassan Toufiq, Mb. – **Mwenyekiti**
2. Mhe.Riziki Said Lulida, Mb. – **Makamu Mwenyekiti**
3. Mhe.Tamima Haji Abass, Mb.
4. Mhe.Neema Gerald Mwandabila, Mb.
5. Mhe.Tecla Mohamedi Ungele, Mb.
6. Mhe.Kabula Enock Shitobela, Mb.
7. Mhe.Mohamed Abdulrahman Mwinyi, Mb.
8. Mhe.Katani Ahmadi Katani, Mb.
9. Mhe. Ahmed Ally Salum, Mb.
10. Mhe. Furaha Ntengo Matondo, Mb.
11. Mhe. Mariam Nassoro Kisangi, Mb.
12. Mhe. Athuman Almas Maige, Mb.
13. Mhe. Alli Hassan Omar King, Mb.

14. Mhe. Boniphace Mwita Getere, Mb.
15. Mhe. Sanya Jussa Jafar, Mb.
16. Mhe. Khamis Yussuf Mussa, Mb.
17. Mhe. January Yusuf Makamba, Mb.
18. Mhe. Khadija Shaabani Taya, Mb.
19. Mhe. Shanif Mansoor Jamal, Mb.
20. Mhe. Michael Mwita Kembaki, Mb.
21. Mhe. Neema Kichiki Lugangira, Mb.

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba nichukue fursa hii kumpongeza Mhe. Dkt. Doroth Onesphoro Gwajima Waziri wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum na Naibu Waziri Mhe. Mwanaidi Ali Khamis, Mb kwa kuwasilisha makadirio ya mapato na matumizi ya Ofisi yake kwa ufanisi ambapo hatua hii imeisaidia Kamati kufanya kazi yake kwa namna inayofaa.

Mheshimiwa Spika, naomba pia niwashukuru watendaji wote wa Wizara pamoja na taasisi zake kwa ushirikiano waliotoa kwa Kamati wakiongozwa na Katibu Mkuu Dkt. John Jingu na Manaibu Katibu Wakuu Bwn. Amon Anastaz Mpanju na Bi. Felister Mdemu.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, napenda kuwashukuru Watumishi wote wa Bunge chini ya Uongozi wa Katibu wa Bunge Ndg. Baraka Ildephonice Leonard, kwa

kuiwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake vyema na kuhakikisha shughuli zote za Kamati zinatekelezwa kikamilifu.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako tukufu likubali kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum (Fungu 53) kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026 kama yalivyowasilishwa na mtoa hoja.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na ninaunga mkono hoja.



Mhe. Fatma H. Toufiq, (Mb)

**MWENYEKITI WA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA
USTAWI NA MAENDELEO YA JAMII**

27 Mei, 2025